



baptria

Suomen Perhostutkijain Seura r.y.
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland r.f.

VOL 9 1984 NO 3

Varga, Zoltan: Boreomontaanien ja arктоalpiinien disjunktioiden synty — eläinmaantieteellinen ja evolutiivinen ongelmavyyhti (KM)	53
Sotavalta, Olavi: Suomen suurperhosten tilapäinen maakuntaluettelo täydennyksiä varten	65
Saarenmaa, Hannu: Lämpöolot ja perhosten fenologia Lapissa 1984	73
Nenye, Sakari: Lapin suurperhosista kesällä 1984	75
Kirja-arvostelu: Spuler, A.: Die Schmetterlinge Europas. Kleinschmetterlinge. Jälkipainos 1983. (Jorma Kyrki)	63
Kokousselostuksia (PP)	61
Jäsenistö (PP)	63
Tiedonantoja (SR)	79
Jäsenten tiedotuksia	78
Tiedotuksia jäsenille	78, 83
Tulevia kokouksia	84

BAPTRIA

VOL 9 1984 No 3 (20.12.1984)

Julkaisija—Utgivare

Suomen Perhostutkijain Seura ry.
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland r.f.
P. Rautatiekatu 13, 00100 HELSINKI

Ilmestyminen—Utkommer

4 numeroa vuodessa — 4 häften per år
Jäsenlehti, tilaushinta jäsenille 40,—
(=jäsenmaksu), ulkopuolisille 80,—
Prenumerationspris 40,— för medlemmar,
80,— för icke medlemmar

Toimituskunta—Redaktion

Martti Attila, päätoimittaja—huvudredaktör
(Vehkaniityntie 8 L 22, 02180 ESPOO,
puh. 90-524 684)

Armas Järvelä, mainokset
Magnus Landtman, svensk resumé

Kauri Mikkola
Pertti Panula

Mainokset —Annonser

takakansi — bakpärm 700,—
1/1 sivu — sida 500,—
1/2 sivu — sida 300,—
1/4 sivu — sida 200,—

Julkaisun tarkoitus

Julkaisu toimii yhdysiteenä julkaisijaseuran jäsenten ja eräiden tieteellisten seurojen ja laitojen välillä kuten seuran aiemmin julkaisemat kiertokirjeet. Tarpeen vaatiessa lähetetään muita tiedotuksia sisältäviä kirjeitä jäsenille. Julkaisu sisältää seuran kuukausikokousten tieteellisen aineiston, kuten esitelmien lyhennelmät ja tiedonannot ym. sekä seuran toimintaan liittyvät ilmoitukset ja tiedustelut. Kokouskutsut ja ennakkotiedot ohjelmista ilmoitetaan tämän lehden palstoilla.

SUOMEN PERHOSTUTKIJAIN SEURA ry. LEPIDOPTEROLOGISKA SÄLLSKAPET I FINLAND rf.

Kokoukset

Varsinaiset kokoukset pidetään yleensä kuukauden toisena keskiviikkona, paitsi tammi- ja syyskuussa kolmantena, kuitenkin kesäkuukausia lukuunottamatta, Eläinmuseon suuressa luentosalissa klo 18.30 lähtien. Nuorisijaoston kokoukset ovat aina viikkoa ennen seuran varsinaisia kokouksia samassa paikassa klo 18.30 lähtien. Tarkemmat tiedot kokouksista ilmoitetaan jäsenille Baptrian osastossa ”tulevia kokouksia”.

Hallitus — Styrelse

Puheenjohtaja—
Ordförande
Varapuheenjohtaja—
Viceordförande
Sihteeri—
Sekreterare
Rahastonhoitaja—
Skattmästare
Jäsenet—
Medlemmar

Kauri Mikkola (työ: P. Rautatiekatu 13, 00100 HKI,
puh. 90-4027 251)
Antti Aalto (Anttilantie 10, 05840 HYVINKÄÄ,
puh. 914-208 85)
Pertti Panula (Tyrskyvuori 11 C 25, 02320 ESPOO,
puh. 90-801 5766)
Erkki Franssila (Sulkapolku 6 B 42, 00370 HKI,
puh. 90-557 881, postisiirtotili 26858-3)
Martti Attila (Vehkaniityntie 8 L 22, 02180 ESPOO,
puh. 90-524 684)
Magnus Landtman (Brändö parkvägen 44 A, 00570 HFORS,
tel. 90-689 242)
Peter Waselius (Täysikuu 1 A, 02210 ESPOO,
puh. 90-803 1553)

Muut virkailijat — Övriga funktionärer

2. sihteeri—
2. sekreterare
Jäsen sihteeri:
Medlemssekreterare
Tiedonantosihteerit—
(meddelanden)

Henry Holmberg (Vainiopolku 7, 00700 HKI,
puh. 90-354 981, arkistasiat)
Päivi Attila (Vehkaniityntie 8 L 22, 02180 ESPOO,
puh. 90-524 684), osoitteenmuutokset, jäsenmaksut)
Seppo Repo ”makrot” (Vaahtokuja 5 G 73, 01600 VANTAA,
tel. 90-563 4585) ja
Ilkka Kontuniemi ”mikrot” (Henrik Borgströmintie 5 B 16,
00840 HKI, puh. 90-698 4293)
Virka avoinna

Kirjastonhoitaja—
Bibliotekarie

Keräilytarvikkeiden
välittäjä—
(insamlingstillbehör)

Jorma Wettenhovi (tarvikkeita saatavana kokousten yhteydessä, postitilaukset osoitteeseen: Haapasaarentie 9 C 326, 00960 Hki, puh. 90-314 239)

Nuorisijaosto — Ungdomssektionen

Puheenjohtaja—
Ordförande
Sihteeri—
Sekreterare

Päivö Somerma (Laiduntie 18 as. 8, 02300 ESPOO,
puh. 90-801 2860)
Lauri Kaila (Ulvilantie 19 g 22, 00350 HKI,
puh. 90-551 207)

BOREOMONTAANIEN JA ARKTOALPIINIEN DISJUNKTIOIDEN SYNTY — ELÄINMAANTIETEELLINEN JA EVOLUTIIVINEN ONGELMAVYYHTI

Zoltan Varga

21.03.1984

Euroopan maantieteellinen sijainti on varsin erikoinen. Ilmasto vaihtelee atlanttisesta kontinentaaliseen ja siihen vaikuttavat vaihtelevat pinnanmuodot, varsinkin nuoret alppilaiset poimuttumat. Maaston monipuolisuus tehosti aikanaan kvartaarikauden nopeiden ilmastomuutosten vaikutuksia. Leviävät kasvillisuusvyöhykkeet hajosivat osiin ja perhosten yhtenäiset levinneisyydet rikkoutuivat eristyneiksi esiintymiksi. Toisaalta ekspansion seurauksena syntyneet ääriesiintymät erilaistuiivat alalajeiksi, toisaalta levinneisyysalueiden vetäytyminen takaisin aikaansai monille lajeille samanlaisia eristyneitä esiintymiä, disjunktioita.

Alkuperältään hyvinkin erilaisille kasveille ja hyönteisille syntyi pohjois/montaaneja disjunktioita. Eläinmaantieteellisessä kirjallisuudessa näitä on koottu sovinnainten nimitysten, kuten boreomontaanin piiriin. Tutkijoiden välillä on syntynyt erimielisyyksiä tällaisten levinneisyyksien alueellis-historiallisesta ja ekologisesta luokittelusta.

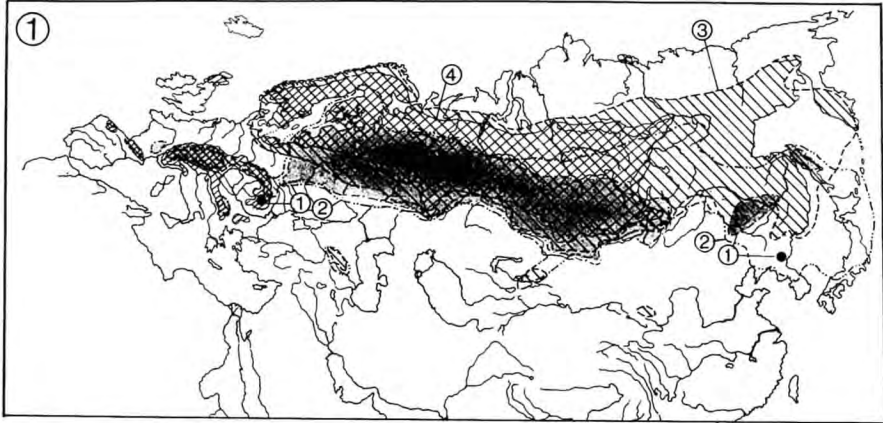
Erityisen selvästi eroavat toisistaan kaksi päätyyppiä. Metsälajeilla, jotka olennaisesti kuuluvat pohjoiseen taiga-(havumetsä-)biomiin, tavaataan varsinaista boreomontaania levinneisyystyyppiä, kun taas tundran ja ylävuoriston lajeja luonnehtivat arктоalpiinit disjunktioita.

Boreomontaanit lajit

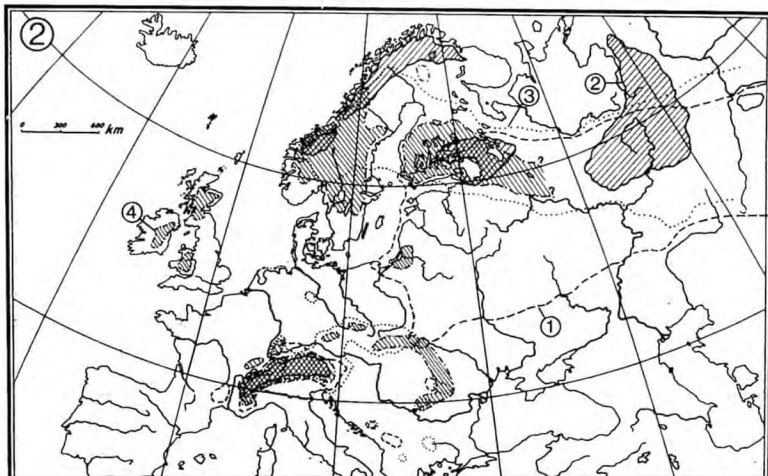
Boreomontaaneilla lajeilla on usein laaja mantereinen, joko holarktinen (Euraasia ja Pohjois-Amerikka) tai transpalearktinen (Euraasia) vyöhyke. Vain läntinen ja lounainen osa alueesta on pirstoutunut osiin korkeussuhteiden ja kasvillisuustyyppien mukaan. Eräät tällaiset lajit ovat ainakin Karpaattien alueella uudelleen saavuttamassa yhtenäisemmän levinneisyyden, esim. *Diarsia brunnea* (D. & S.), *Cerapteryx graminis* (L.) ja *Amphipoea fucosa* (Frr.). Tällaisesta dynaamisuudesta johtuu, ettei juuri mitään merkkejä alalajien muodostumisesta ole havaittavissa.

Suvuissa *Clossiana* ja *Boloria* levinneisyys on usein hajanaisempi ja eurooppalaiset eristymät, mikäli niitä on, ovat selvästi erilaistuneita mantereisista ”päälajeista” ja usein myös toisistaan (ks. kartat 1 ja 2).

Alalajit ovat jäänteitä, reliktejä, aikaisemmasta laajasta levinneisyydestä (ks. kartta 3), joka mm. lajeilla *Aricia artaxerxes* (Fabr.) ja *Photedes captiuncula* (Tr.) lienee osunut jo pre-Litorinakaudelle. Molemmilla on erilaistuneita alalajeja mm. Brittein saarilla sekä eteläisissä vuoristoissa.



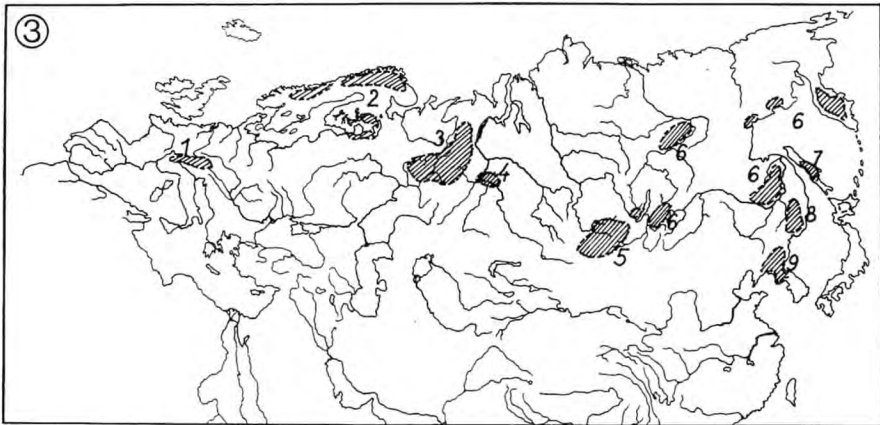
Kartta 1. Kahden perhoslajin ja kahden lintulajin boreomontaanit levinneisyydet. 1 = *Clossiana titania*, 2 = *Baptria tibiale*, 3 = helmipöllö (*Aegolius funereus*) ja 4 = metso (*Tetrao urogallus*).



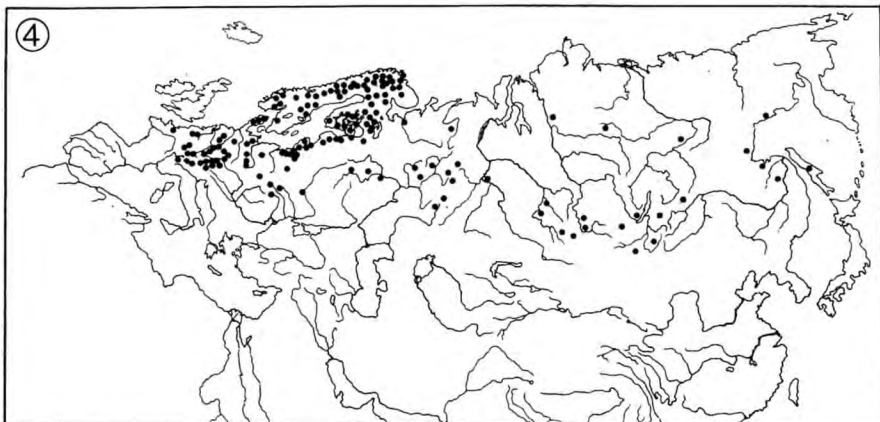
Kartta 2. Neljän boreomontaanin perhoslajin Euroopan levinneisyys. 1 = *Clossiana titania*, 2 = *C. thore*, 3 = *Apamea rubrivena* ja 4 = *Perizoma taeniata*.

Monet tällaiset lajit elävät borealisessa vyöhykkeessä avoimissa, metsättömissä elinympäristöissä, joten niiden laajimman levinneisyyden on täytynyt osua aikaan ennen postglakiaalista (jääkauden jälkeistä) metsien leviämistä. Eräillä lajeilla (esim. *Euphydryas aurinia* (Rott.) ja *Coenonympha tullia* (Müll.)) on sekä vanhoja että uudempiä esiintymiä.

Suolajien levinneisyys on usein boreomontaani. Ne elävät metsävyöhykkeen sisällä metsättömissä elinympäristöissä. Osa lajeista on peräisin kosteiden niittyjen lajistosta, mutta useimmat kostealta tundralta. Niiden levinneisyys on transpalearktinen (*Celaena haworthi* (Curt.), *Amphippoea lucens* (Frr.), *Litophane lamda* (Fabr.); vrt. kartta 4) tai useammin holarktinen (*Eugraphe subrosea* (Steph.), *Vacciniina optilete* (Kn.), *Colias palaeno* (L.) jne.). Usein näillä lajeilla on monia alalajeja, ts. ne ovat hyvin polytyypisiä, joskus suoranaisia ”ylälajeja” (superspecies).



Kartta 3. *Clossiana thoren* levinneisyys ja jakaantuminen alalajeiksi.



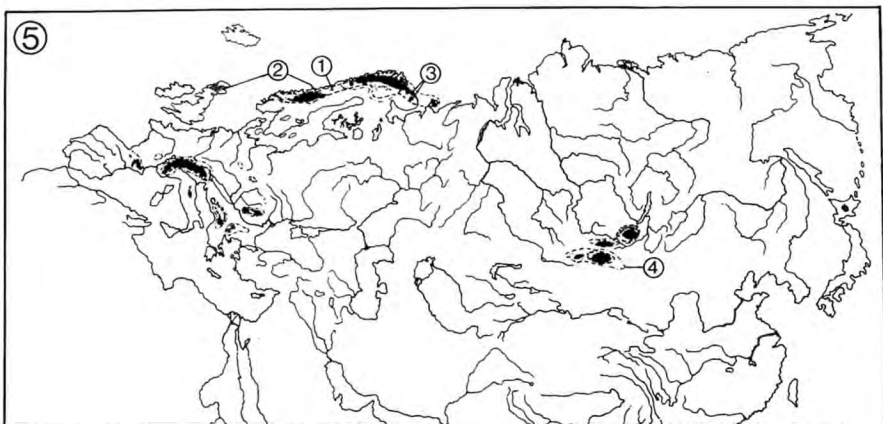
Kartta 4. Tyrtofiilin, rämeillä elävän, boreomontaanin *Boloria aquilonaris* -lajin levinneisyys.

Arktoalpiinit lajit

Tällä ryhmällä on monenlaiset yhteydet edelliseen. Siihen kuuluu metsättömien ympäristöjen lajeja, jotka ovat oreo-tundraalisia (vuoristoissa ja tundralla eläviä). Oreaalaisia lajeja on selvästi kahdenlaisia: toiset kuuluvat kosteisiin, yläosistaan jäätiköityneisiin alpiinisiin vyöhykkeisiin ja toiset kuiviin vuoristoihin. Jälkimmäisistä, xeromontaaneista lajeista puhumme myöhemmin, mutta huomautamme jo, että kysymys ei ole missään tapauksessa rajatuista eläinmaantieteellisistä alueista vaan dynaamisista leviämistyypeistä!

Arktoalpiinit lajit muistuttavat monessa suhteessa tundra-biomiä; mm. ekologiisiin olosuhteisiin kuuluvat ainakin jonakin vuodenaikana vallitseva kosteus, pitkäaikainen lumipeite sekä biomia reunustava pensasvyöhyke tai puuraja. Kvartaariset ilmastomuutokset ovat siis aiheuttaneet, että vuoristofaunan ekspansiiviset lajit ovat yhteydessä tundra-biomiin ja päinvastoin. Periglakiaalinen, jäätiköiden ympärillä elävä, fauna-aines käsittää oreaalaisia, tundraalisia ja myös kylmille stepeille alunperin kuuluvia aineksia. Moneen kertaan on osoitettu, että sekä vuoristo- että tundralajeilla on kehittynyt samanlaisia arktoalpiineja disjunktioita.

Laajimpien jäätiköitymisten aikana eurooppalainen oreo-tundraalinen aines on ollut levinneenä laajaan periglakiaaliseen vyöhykkeeseen Balkanin vuoristoihin saakka idässä ja osittain tämä aines on ”ryöminyt” etelämmäksikin pitkin Välimeren vuoristoketjuja (kartat 5 ja 6). Huomattava osa alpiinisesta faunasta ei pystynyt leviämään pohjoiseen periglakiaalisen vyöhykkeen mukana, vaan on säilynyt vain eteläisen Keski-Euroopan ja Etelä-Euroopan jäätiköityneillä vuorilla. Tähän Petersenin komplementtilajeiksi kutsumaan eläinmaantieteelliseen kokonaisuuteen kuuluu paljon lajeja mm. suvuista *Boloria*, *Erebia*, *Colias*, *Gnophos* ja *Glacies*.



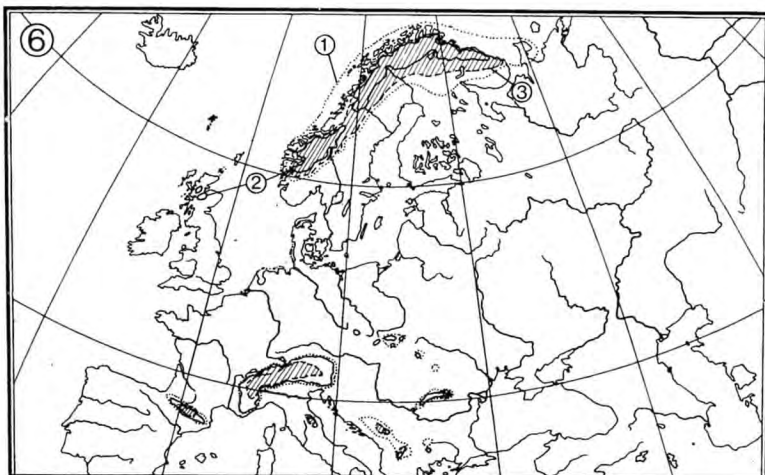
Kartta 5. Neljän euraasian perhoslajin arktoalpiinit disjunktiot. 1 = *Erebia pandrose*, 2 = *Glacies coracina*, 3 = *Pygmaena fusca* ja 4 = *Apamea maillardi*.

Yksinkertainen tilastollinen testi paljastaa, että leviämiskyky periglaciaalisen vyöhykkeen mukana on synnyttänyt disjunktiot. Eteläisistä vuoristolajeista näet laajan euraasian tai holarktisen yleislevinneyssyen omaavilla lajeilla on erittäin merkitsevästi useammin pohjoinen alue (ts. ovat arктоalpiinisia) kuin puhtaasti eurooppalaisilla lajeilla.

Oman ryhmänsä eurooppalaista oreaalifaunaa muodostavat lajit, jotka puuttuvat eniten jäätiköityneistä Alppien ja Karpaattien osista. Osa niistä elää Pyreneitten niemimaan vuoristoissa sekä Alppien lounaisosissa, kun taas toiset (ponto-mediterraaniset oreaalilajit) elävät Balkanin vuoristoissa ja niillä on usein eristyneitä esiintymiä Kaakkois-Alpeilla ja/tai Karpaattien etelä- tai itäosissa (mm. *Coenonympha rhodopensis*, *Erebia melas*, *E. ottomana*, *Anaitis simpliciat*).

Xeromontaanit lajit

Oreaalifaunan xeromontaani osa on paljon huonommin tunnettu kirjallisuudessa kuin arктоalpiini aines, vaikkakin ornitologit Stegmann ja Voous ovat termiä käyttäneet mm. sellaisista lintulajeista kuin *Apus melba*, *Monticola saxatilis* ja *Pyrrhocorax pyrrhocorax*. Metsäbiomien laajasta leviämisestä jääkauden jälkeen johtuu, että tätä ainesta on vähän Pohjois- ja Keski-Euroopassa, mutta paljon Välimeren vuorilla, varsinkin Balkanin eteläosissa, sekä Länsi- ja Keski-Aasian korkeissa vuoristoissa. Monella tavalla xeromontaani fauna muistuttaa alpiinista ja on ilmeisesti joissakin tapauksissa voinut muodostaa arктоalpiineja



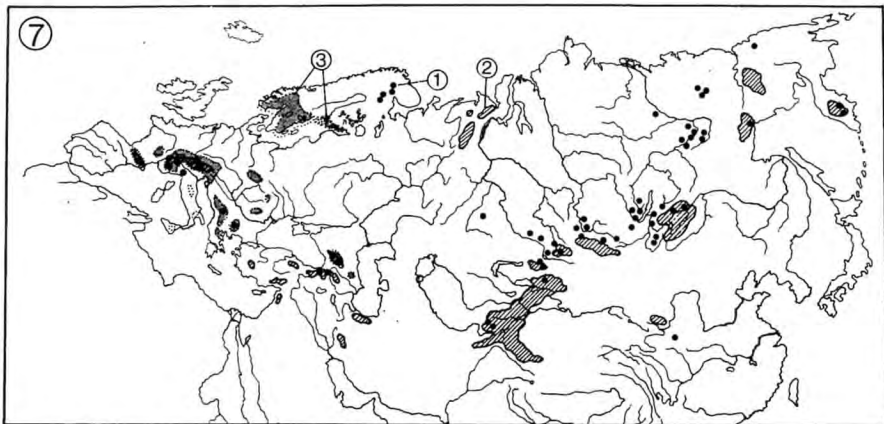
Kartta 6. Kolmen euraasian arктоalpiinin lajin Euroopan puoleinen levinneisyys. 1 = *Erebia pandrose*, 2 = *Glacies coracina* ja 3 = *Zygaena exulans*.

disjunktioita. Kuitenkin jos verrataan vuoristofaunojen samanlaisuutta (similariteettia), todetaan, että arктоalpiinien lajien suhteen monet eurooppalaiset vuoristoparit saavat hyvin korkeat arvot, kun taas xeromontaanien lajien kohdalla alhaiset arvot osoittavat näiden lajien paljon epäsäännöllisempää levinneisyyttä.

Kun Alppien ja Pohjois-Euroopan jäätiköt vetäytyivät takaisin, laajat alueet jäivät paljaksi kallio- ja louhikkopinnoiksi. Aurinkoisen mantereisen ilmaston leviäminen edisti mantereisten vuoristo- ja kylmästeppilajien leviämistä. Kasvistoa luonnehtivat monet heliofiilit (auringonsuosijat), usein keskiaasialaista alkuperää. Ilmeisesti faunassa ovat näkyneet samat piirteet. Kun metsät taas valtasivat alaa, näiden lajien oli vetäydyttävä puurajan yläpuolelle tai edafisesti puuttomille alueille (rakat, karstitasangot yms.). Tällaisia perhosia ovat ilmeisesti Etelä- ja Keski-Euroopassa mm. *Euxoa decora*, *E. birivia*, *Ochropleura musiva*, *Dichagyris vallesiaca*, *Polia serratilinea* ja *Apamea platinea*, Pohjois-Euroopassa mm. *Euxoa lidia* ssp. *adumbrata*, *E. islandica*, *Rhyacia griseocens* (kartta 7), *Standfussiana lucernea*, *Discestra furca* (Norja), *Heliophobus kitti* (Latvia), *Lasionycta proxima*.

Yhteenveto

Päällisin puolin samankaltaiset pohjois/vuoristoesiintymät voivat esiintyä toisaalta metsäbiomin tai soiden tai muiden puuttomien elinympäristöjen lajeilla, toisaalta vuoristofaunassa, jossa on kaksi päätyyppiä, alpiini ja xeromontaani. Edellisille voidaan käyttää termiä boreomontaani (tai boreosubalpiini), jälkimmäisille arктоalpiini (tai tundroalpiini). Tarvittaessa voidaan kolmas edellä käsitelty tyyppi erottaa



Kartta 7. Kolmen xeromontaanin, oreaalisen lajin pohjoismontaanit (alpiinit) disjunktioita. 1 = *Aeropedellus variegatus* (Orthoptera), 2 = *Synchlœs callidice* ja 3 = *Rhyacia griseocens*.

edellistä termeillä arko- tai boreoxeromontaani. Tällaisia ei pidä pitää itsenäisinä faunatyyppeinä. Niitä vain esiintyy usein tietyillä faunatyypeillä kuten siperialaisella, alpiinilla tai xeromontaanilla tyypillä. Koko levinneisyysalueen yhtäikainen tutkiminen on tärkein keino selvittettävässä samannäköisten disjunktioiden luonnetta ja alkuperää.

KM

Uppkomsten av boreomontana och arktoalpina disjunktioner — ett geografiskt och evolutivt problemkomplex.

Europas geografiska belägenhet är speciell med klimat från atlantiskt till kontinentalt och varierande ytstruktur i synnerhet i fråga om de unga alpveckbergen. Under kvartärtidens snabba klimatväxlingar sönderföll växtbältena och fjärlarnas enhetliga utbredning p.g.a. varierande terrängförhållanden i isolerade förekomster. De genom expansionen uppkomna extrema förekomsterna differentierades till underarter. Isolerade förekomster av arter vars utbredning dragit sig tillbaka bildade i många fall åter liknande disjunktioner (eller isolat). För växter och insekter av varierande slag uppkom nordliga/montana disjunktioner, vanligen benämnda boreomontana.

Man särskiljer två huvudtyper, d.v.s. skogsarterna vilka hör till det nordliga barrskogs- eller taigabiomet och uppvisar egentliga boreomontana utbredningstyper; medan tundrans och högfjällens arter karakteriseras av arktoalpina disjunktioner.

Boreomontana arter har ofta en mycket vid sammanhängande kontinental, ofta holarktisk (Eurasien och Nordamerika) eller transpalearktisk (Eurasien) utbredning och blott i områdets västra och sydvästra delar förekommer uppdelning av förekomsten p.g.a. höjdförhållanden och växtlighetstyper. Endel av dessa arter uppnår genom spridning i Karpaterna ett mera sammanhängande utbredningsområde på nytt, t.ex. *Diarsia brunnea*, *Eurois occultus*, *Anaplectoides prasina*, *Cerapteryx graminis* och *Apamea fucosa*, vilka ej visar tecken på att bilda underarter.

Inom släktena *Clossiana* och *Boloria* förekommer ofta spridd utbredning och de europeiska isolaten, i den mån de förekommer, är klart differentierade från sina kontinentala "huvudarter" och varandra (se kartorna 1 och 2). Hos andra arter är underarterna relikter efter en tidigare större utbredning (karta 3) som hos *Aricia artaxerxes* och *Photedes captiuncula* torde ha inträffat vid pre-Litorinatid. Båda har differentierade underarter bl.a. på Brittiska öarna och i sydliga bergstrakter. Hos endel arter t.ex. *Euphydryas aurinia* och *Coenonympha tullia* förekommer såväl äldre som nyare isolat.

Kärrarter har ofta boreomontan utbredning. Endel av arterna härrör från fuktig ängsmark men än flere från fuktig tundra. *Celaena haworthi*, *Amphipoea lucens* och *Litophane lamda* har transpalearktisk (jmf. karta 4) utbredning medan *Eugraphe subrosea*, *Vacciniina optilete* och *Colias palaeno* har holarktisk spridning. Dessa arter är ofta mycket polytypa med många underarter och ofta rent av med "överarter", superspecies.

De arktoalpina arterna har mycket likheter med de föregående och till dessa hör arter från skoglös omgivning utgångna från bergstrakter och tundra (oreo-tundrala). Det föreligger två slags oreala arter, **alpina** bergsarter vilka lever i fuktig omgivning nedan om glaciärer samt **xeromontana**, som förekommer i torra bergstrakter. De ekologiska förhållandena för arktoalpina arter påminner i flere avseenden genom fuktighetsförhållanden, långvarigt snötäcke och p.g.a. biomomgivande buskzon eller trädgräns om tundraarternas betingelser.

De kvartära klimatförändringarna försakade att bergsfaunans och tundrabiometts arter sammanstrålade runt glaciärerna och härefter kunde både hos bergs- och tundraarter utbildas likadana arktoalpina disjunktioner.

Under de första istiderna har de europeiska oreo-tundrala elementen varit spridda längs ett brett periglaciärt band ända till Balkans bergskedjor i öst och delvis har dessa spritt sig söderut längs Medelhavets bergskedjor (jmf. kartorna 5 och 6). En betydande del av den alpina faunan förmådde inte sprida sig norrut följande det preglaciära bältet utan bibehölls enbart i glaciärbergen i södra Mellaneuropa och Sydeuropa. Till denna djurgeografiska helhet benämnd som Petersens komplementarter hör en hel del arter bl.a. av släktena *Boloria*, *Erebia*, *Gnophos* och *Glacies*.

En enkel statistisk test avslöjar att spridningsförmågan längs den periglaciära zonen har förorsakat disjunktioner, eftersom de sydliga bergsarter som har en omfattande eurasisk eller holarktisk utbredning med betydligt större signifikans uppvisar även nordlig utbredning (utgör arктоalpina arter) än hos rent europeiska arter.

Egna grupper inom den europeiska orealfaunan utgör de arter som saknas i de mest glaciärartade delarna av Alperna och Karpaterna. Endel av dessa anträffas i Pyreneernas berg och Alpernas sydvästra delar, medan de ponto-mediterrana orealarterna förekommer i Balkanbergen med vissa isolat i Alpernas sydöstra delar och/eller Karpaternas södra eller östra delar (t.ex. *Coe rhodopensis*, *Ere melas*, *Ere ottomana* och *Ana simpiciata*).

De **xeromontana arterna** är mindre kända bland orealfaunan. Den xeromontana faunan är huvudsakligen begränsad till Medelhavets bergskedjor, Balkans södra delar samt höga bergstrakter i västra och mellersta Asien, men sparsamt företrädd i Mellan- och Nordeuropa. Statistiskt uppvisar dessa arter med spridd utbredning mera sällan arктоalpina disjunktioner än de alpina.

Då Alpernas och Nordeuropas glaciärer drog sig tillbaka uppkom vida områden av kala berg- och blockmarker. Soligt inlandsklimat favoriserade spridning av kontinentala bergs- och kallstepparter, vilka efter skogarnas framträngande drog sig ovan skogsgränsen eller till andra kalområden. Sådana fjärilar utgör i Syd- och Mellaneuropa bl.a. *Euxoa decora*, *E. birivia*, *Ochropleura musiva*, *Dichagyris vallesiaca*, *Polia serratilinea* och *Apamea platinea* och i Nordeuropa bl.a. *Euxoa lidia* ssp. *adumbrata*, *E. islandica*, *Rhyacia grisescens* (karta 7), *Standfussiana lucernea*, *Discestra furca* (Norge), *Heliofobus kitti* (Lettland) och *Lasio-nycta proxima*.

KOKOUSSELOSTUKSIA

Toukokuun kokouksessa, joka poikkeuksellisesti pidettiin Åbo Akademian tiloissa Turussa 19.05., oli läsnä 34 jäsentä. Henrik Bruunin toivotettua osanottajat tervetulleiksi Kauri Mikkola avasi kokouksen. Aluksi käsiteltiin viralliset kevätkokousasiat, ja niiden osalta puhetta johti Kale Wettenhovi. Samassa yhteydessä käsiteltiin Tieteellisen Perhostutkimuksen Edistämisrahaston kevätkokousasiat. Toimintakertomuksesta ilmeni, että seuran kokouksissa ilmoitettiin maalle uusina lajeina *Agonopterix pallorella*, *Anomogyna distensa* ja *Tyria jacobaeae*. Kuukausikokousten keskimääräinen osanottajamäärä oli 88. Kaksi kokouksista oli yhteiskokouksia muiden hyönteistieteellisten seurojen kanssa. Yhteistyönä järjestettiin neljäs mikrosymposiumi Ahvenanmaalla. Hallitus kokoontui kuusi kertaa vuoden 1983 aikana. Jäsenmäärä oli vuoden lopussa 835. Seuran ja Tieteellisen Perhostutkimuksen Edistämisrahaston toimintakertomukset hyväksyttiin, samoin tuloslaskelmat ja taseet. Tilintarkastuskertomukset luettiin ja hyväksyttiin ja tili- ja vastuuvapaus myönnettiin toimihenkilöille. Nuorisosaaston toimintakertomus luettiin ja hyväksyttiin. Seuran vuosipalkinto annettiin työryhmälle Ahola-Silvonen-Vilen tutkimuksesta ”Kosken HI (EH) pitäjän suurperhoset vuosina 1969—1982”. Keväällä 1985 järjestettävään hyönteisnäytelyyn pyydettiin lahjoittamaan kauniita päiväperhosia ja kiittäjiä palkinnoiksi. Perhosia otetaan vastaan syyskauden kokousten yhteydessä. Seura on saanut suurehkon määrän käytettyjä 125 W elohopealamppuja, joita myydään hintaan 10 mk/2 kpl ilman kuristinta. Kauri Mikkola kertoi eräitä harvinaisia perhosia kerätyn suuria määriä toisten löytämillä paikoilta. Keskusteltiin perhosten suojelusta ja löytöpaikkatietojen ilmoittamisesta. Todettiin, ettei lajeja, joista kerätään tietoja suojelutarpeen selvittämiseksi, tulisi kerätä suuria määriä varastoon. Seuran jäsenet ovat olleet varsin passiivisia hyönteiskartoitustutkimuksessa ja kehoitettiin kaikkia lisäämään havaintojen ilmoittamista. Kokousten ohjelmana oli kolme lyhyehköä esitystä. H. Bruun kertoi *Nepticula*-kasvatuksista ja M. Ahola Hadeninae-toukkien kasvatuksesta. R. Teriaho esitteli Ahvenanmaan mikrosymposiumin tulokset. Sää ei ollut erityisen hyvät ja hiukan myöhäisempi ajankohta olisi ollut parempi. Yhdeksän Ahvenanmaalle uutta lajia saatiin kuitenkin. K. Mikkola kehotti seuraamaan tanhukärpäsen (*R. marginata*) esiintymistä alkukesällä. Kysessä on ilmeisesti uusi tulokas Suomessa, ja perhosmaisen käyttäytymisen (mm. tulee valolle) vuoksi se kiinnittänee lepidopterologien huomiota. Kokouksen jälkeen nautittiin illallinen ravintola Hämeenportissa ja sen jälkeen siirryttiin keräämään perhosia Ruissaloon. Tulokset jäivät viileän sään vuoksi kuitenkin vähäisiksi.

Syyskuun kokous pidettiin 19.09. eläintieteen laitoksella ja puheenjohtajana toimi Kauri Mikkola. Tiedotusasioina ilmoitettiin Baptrian painatuksen myöhästymisestä, minkä vuoksi jäsenille ilmoitettiin kokouksesta kirjeitse. Baptrian vanhojen numeroiden sidotuksessa on ilmaantunut hankaluuksia, joiden selvittämiseksi parhaillaan työskennellään.

Lehdet pyritään saamaan sidotuksi vuoden loppuun mennessä, mutta hinta tulee nousemaan jonkin verran aikaisemmin sovitusta. Jäsenten ei tulisi kuitenkaan sopia suoraan sitojan kanssa korkeammista hinnoista, koska seuran asema neuvotteluissa heikkenee tällöin. Ahvenanmaalta on tullut valituksia perhoskeräilijöiden käytöksestä. Keskusteltiin jokamiehen oikeuden kattavuudesta ja todettiin oikeuden koskevan sattuinaista kulkua, ei esimerkiksi polkujen tekoa tai piha-alueella liikkumista. K. Wettenhovi ilmotti, että perhosnäyttely järjestetään Vientilossa (Etelä-Esplanaadi 8) huhtikuussa 1985. (Ks. s. 78)

Kokouksen aiheena oli Lapin perhoset vuonna 1984. Yleisesti todettiin Lapin keräilynsään jääneen heikoksi. K. Ahti kertoi Lapin säästä ja eräiden perhoslajien lennon arvioinnista käyttäen lämpösummamenetelmää. Lämpösumma saadaan siten, että se osa päivän keskilämpötilasta, joka ylittää +7°C, lisätään summaan. Käytännössä näyttää siltä, että lämpösumman ylittäessä 75 kerääminen kannattaa. Kun summa saavuttaa arvon 100, pääosa perhosista lähtee lentoon ja summan ollessa 125 suurin osa perhosista lentää. Näyttäisi olevan mahdollista ennustaa ainakin joidenkin lajien lennon ajoittuminen lämpösumman kertymisestä. H. Saarenmaa kertoi keräilytuloksista Muonioissa. Lämpimimmät säät sattuivat jo toukokuun loppuun. Rysistä alkoi tulla perhosia runsaasti vasta elokuussa, joten varsinainen kesäkausi jäi heikoksi. Saaduista perhosista kannattaa mainita *X. gelida* (5), *X. distensa* (1) ja *C. lunigera* (3). S. Neye kertoi kokemuksistaan Keski—Lapista monivuotiselta keräilypaikaltaan. Kesää luonnehtivat kovat tuulet. *X. gelidaa* saatiin 12.06. lähtien ja *X. borealista* 19.06. lähtien. Näyttää siltä, että nämä lajit ovat levinneet läpi koko Lapin vastoin aikaisempia käsityksiä. K. Mikkola esitti yhteenvedon palautetuista Lapin keräilylomakkeista. Kokonaistulos oli heikko, vaikka varsin monet olivat käyneet Lapissa kesän kuluessa. Yhteenvedo tuloksista s. 75. M. Raekunnas kertoi *P. conspicuan* pyynnistä heinäkuussa (10.—15.07) tarkemmin ilmoittamattomasta paikasta Lapissa. Kaiken kaikkiaan saatiin 21 ♂♂ ja 22 ♀♀. Laji tuntuu lentävän myöhään yöllä (varhain aamulla), huippu todettiin klo 02 (01—03). Viimeiset yksilöt tulivat syöteille klo 03.45. S. Repo ilmoitti Saanalta *A. glandon* (10), *S. zetterstedtii* runsaasti, Meekolta *H. comma catena* (muutamia) ja *H. dovrensis* (2). Ryhmä Ahonen-Korhonen-Riits ilmoitti Kittilästä 13.—19.07. *X. laetabilis* (satoja), *X. distensa* (20) ja Utsjoelta *L. lapponaria* (larvae) ja *P. conspicua*.

Lokakuun tiedonantokokous järjestettiin 10.10. eläintieteen laitoksella. Puheenjohtajana toimi Antti Aalto ja sihteerinä Pertti Panula. Läsnä oli 92 jäsentä. Ilmoitusasiana todettiin Baptrian sidotuksen edistyvän edelleen hitaasti ja saattaa olla mahdollista, että sitojafirmaa joudutaan vaihtamaan. E. Laasonen ilmoitti Hyönteisvaihtoyhdistyksen kokouksesta lauantaina 24.11. klo 10.30.—12.00. Kirjastonhoitaja M. Vuolan muutettua on seuralle löydettävä uusi kirjastonhoitaja mahdollisimman pian. Kirjasto on suljettu kunnes asiasta on päätetty. Tiedonannoissa ei esitetty maalle uusia suurperhoslajeja. H. Bruun esitti *Exapate*-yksilön (todennäköisesti ei *congelatella*), jonka hän oli kasvattanut Oulangalta 03.—06.07.1984 löytämästään toukasta (e.p. 12.08.1984). Muista tiedonannoista tarkemmin s. 79.

Kirja-arvostelu

Arnold Spuler: Die Schmetterlinge Europas. Kleinschmetterlinge. Jälkipainos 1983.

A. Spulerin vuonna 1910 valmistunut teos ”Die Schmetterlinge Europas” on ainoa Euroopan koko perhoslajiston esittelevä käsikirja. Pääpaino on Keski-Euroopan lajeissa, mutta Etelä- ja Pohjois-Euroopankaan lajeja ei ole unohdettu. Kirjan pikkuperhosia käsittelevistä osista on nyt ilmestynyt muuttamaton jälkipainos, jossa on Dr. H. G. Amselin esipuhe. Noin 75 vuotta vanha teos ei tietenkään voi olla taksonomisesti ja nomenklatorisesti ajan tasalla, mutta laaja, 344 sivulla lyhyesti esitelty lajisto ja 11 väritaulua, joissa yhteensä noin 800 yksittäiskuvaa, tekevät teoksesta yhä vieläkin käyttökelpoisen käsikirjan. Huonommin tunnetuista tai vain nimenä mainituista lajeista esitetään kirjallisuusviitteet. Arvokas teos pikkuperhosista todella kiinnostuneille.

Julkaisija: Verlag Erich Bauer ISBN 3-88988-002-9; hinta 128,— DM.

Kirjan voi hankkia kirjakaupan välityksellä tai suoraan kustantajalta tilaamalla osoitteella: Versandbuchhandlung Erich Bauer, Am Bienepfad 6 A, D-6845 Gross-Rohrheim, Deutschland.

Jorma Kyrki

JÄSENISTÖ

Kuukausikokouksessa 6/84 (19.09.1984) hyväksyttiin jäseniksi Jens Högsberg, Jari Lindholm, Sami Lundgren, Esa Mikkola, Raine Ranta, Juha-Pekka Reijo ja Kimmo Räisänen sekä seuraavat 15 vuotta täyttäneet: Jani Arkiomaa, Kristian Ekstrand, Hannu Hellman, Harri Jormanainen, Petri Järvi, Mika Laitinen, Ari Lehtonen, Tero Leimu, Petri Niemmi, Vesa Putkonen, Marko Ratinen, Tomas Roslin, Harri Savinainen, Uula Seppälä ja Teppo Sorjonen. Jäseniksi ehdotettiin Markku Heinonen, Jorma Jantunen, Hannu Jokela, Mia Koski, Riku-Matti Miekk-oja, Joakim Nieminen, Pasi Poskiparta, Juha Pöyry, Hartmut Rietz, Robert Robinson, Anssi Ronkainen, Matti Saarinen, Antti Sarjala ja Reino Styrman sekä alle 15-vuotiaat Tuukka Juntunen, Petri Laine, Pasi Lehtiö, Mikko Linsiö, Mika Marttila, Timo Mäkinie mi, Kim Rossi ja Samu Uusi-Heikkilä. Lisäksi ehdotettiin jäseniksi seuraavat, joiden ikä ei ole tiedossa: Juha Hyttinen, Manu Lahtinen ja Jussi Vira.

PP

M.Koch

SCHMETTER- LINGE



NEUMANN VERLAG

164,-

Das seit Jahrzehnten von den Freizeitforschern, den Entomologen und den allgemein interessierten Naturfreunden gern benutzte Bestimmungswerk von Manfred Koch „Wir bestimmen Schmetterlinge“ wird in dieser Ausgabe erstmals in einem Band vorgelegt.

Das Buch ist gegliedert in einen allgemeinen Teil und in vier spezielle Teile, in denen die Tagfalter, die Bären, Spinner, Schwärmer und Bohrer, die Eulen und die Spinner zusammengefaßt sind.

Im einführenden Teil werden in Wort und Zeichnung Fang, Zucht und Präparation ausführlich behandelt und die dafür erforderlichen Gerätschaften geschildert und abgebildet. Es werden die verwendeten entomologischen Fachausdrücke, alphabetisch geordnet, erläutert und die Regeln der wissenschaftlichen Benennung dargelegt.

Dieses Buch wird für jeden Naturfreund zu einem wertvollen Begleiter und Führer durch die bunte, formenreiche Welt unserer einheimischen Falter.



INFO

AKATEEMINEN KIRJAKAUPPA

Keskuskatu 1, 00100 Helsinki 10, puh. 651122.
Avoinna: ma-to 9-19, pe 9-20, la 9-17.

Anhålls vänligen om kompletteringar till Olavi Sotavalta (Pudasrinne 4 B 19, 01600 Vantaa). Slutliga tabellerna publiceras senare.

	A	V	E	K	S	E	H	S	L	K	E	P	P	S	P	M	K	N	e	S	K	S	K	W	E	L	e	L	I
	Kont. Ent. Inl.																												
Dis. blomeri																													
Ven. cambrica																													
Euc. nebulata																													
Ast. albulata																													
Hyd. flammeol sylvata (=testac)																													
Lob. halterat sexualata																													
Tri. viretata aspensat nolycomm carminat																													
Mal. regelari																													
Abr. grossula																													
Cal. sylvatus																													
Lom. marginat onis																													
Sem. notata																													
alternar signaria litorata (C.) clathrat (D.) artesiari (F.) carbonar Nar. fasciola Ita. vauaria brunneat loricari																													
Pyg. fusca																													
Cen. advenari																													
Pet. chlorosa																													
Pla. dolabrar (A.) pulverar																													
Opi. luteolat Epi. repandat parallel																													
Pse. maculari Hyp. pluviari Ane. syringar Epi. diversat Enn. autumnar alniariu fuscanta erosariu																													
Sel. dentaria (=biluna) lunulari (=lunari) tetralun																													
Odo. bidentat Cro. elinguar Our. sambucar Col. pennaria Ang. prunaria Phi. pilosari Lyc. pomonari lauponar hirtaria Bis. stratari betulari Agr. aurantia																													
marginar																													
Fra. defoliar Sel. brunnear Per. secundar Cle. cinctari Del. ribeata Alc. repandat jubatus Ari. melanari Boa. roborari nunctina Cle. lichenar Ect. bistorta consonar crenusu																													
Aet. nunctula Ema. atomaria Bun. viniariu Cab. nusaria exanthem Ran. bimacula temerata Cam. margarit Hyl. fasciari ?no. obfuscat (=myrtill) obscurat Cat. sordaria Gla. coracina Sio. lineata Asn. gilvaria Per. strigill SPHINGIDAE Agr. convolvu Ach. atronos Sph. ligustri pinastri Min. tiliae Sme. ocellatu Lao. populi amurensi (=tremul)																													
Hem. tityus fuciform Mac. stellata Dan. nerii Hyl. gallii euphorbi lineata Del. elmenor porcellu NOTODONTIDAE Pha. bucephal Cer. vinula Fur. bicusnis furcula bifida Sta. fagi Not. dromedar torva (=tritop) Eli. ziczac																													
	Al	Ab	N	Ka	St	Ta	Sa	Kl	Da	Tu	Sh	Q	DK	S	N	Ks	W	E	L	e	L	I							
	Ltem																												

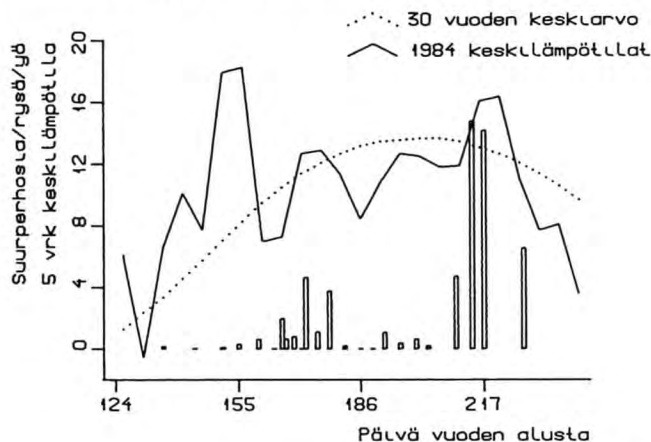
LÄMPÖOLOT JA PERHOSTEN FENOLOGIA LAPISSA 1984

Hannu Saarenmaa

Kesän 1984 lämpöolot olivat hyvin erikoisia Lapissa. Kesän absoluuttisestikin lämpimin jakso sattui toukokuun jälkipuoliskolle ja kesäkuun ensimmäiselle viikolle. Lämpötilat pysyttelivät tuolloin 8—12°C normaalkauden keskiarvon yläpuolella. Kesäkuun toisella viikolla palattiin normaaliin. Juhannuksen tienoilla lämpeni hetkeksi. Suhteellisesti kaikkein kylmintä oli heinäkuun alussa. Elokuun alussa oli taas pari viikkoa lämmintä, mutta sen jälkeen kylmeni, eikä toistaiseksi ole lämmennyt. Kuvassa 1 on nähtävissä kahtena käyränä viiden vuorokauden keskilämpötilat Ilmatieteen laitoksen Muonion säähavaintoasemalta ja vastaava 30 vuoden keskiarvo.

Taulukkoon 1 on koottu Ilmatieteen laitoksen tiedotuksista poikkeamat tehoisan lämpötilan summista eräiltä Lapin säähavaintoasemilta. Alkukesällä siis oltiin paikoitellen jopa 3 viikkoa edellä normaalista, mikä heinäkuun loppuun mennessä kutistui noin viikkoon—kahteen. Suhteellisesti lämpimintä oli Kuusamossa ja viileintä pohjoisessa ja luoteessa. Missä suhteessa perhosten lennon määrä ja ajoittuminen Lapissa sitten riippuu lämpötiloista? Tähän kysymykseen tutkimus ei ole vielä vastannut. Seuraavassa eräitä havaintoja.

Pallasjärvellä Kittilässä käytin kolmea 500 W kestovalorysää 17.05.—07.10.1984 niin kuin jo 3 vuotena aikaisemminkin. Materiaali on tarkastettuna vasta noin elokuun puoliväliin. Yksilömäärä/rysä/yö on samassa kuvassa 1 lämpötilojen kanssa. Nähdään, että toukokuun lämpimillä ei rysiin tullut juuri mitään. Tämä johtunee öiden kirkkaudesta ja suhteellisesta kylmyydestä, mutta ilmiössä täytyy olla myös jotain todellista. Yksilömäärän huippu ajoittuu luonnollisesti elo—syyskuulle, jolloin



Kuva 1. Viiden vuorokauden keskilämpötilat Muoniossa kesällä 1984 ja 30 vuoden keskiarvo. Pylväinä on esitetty perhosten yksilömäärä/rysä/yö Pallasjärveltä. Päivät vuoden alusta ovat 124=04.05., 155=04.06., 186=05.07. ja 217=05.08.

Taulukko 1. Tehoisan lämpötilan summien poikkeamat normaalistia eräillä Lapin säähavaintoasemilla.

Poikkeama (päiviä edellä normaalista)

Päivä	Kemi	Kuusamo	Sodankylä	Muonio	Ivalo	Kevo
20.05.	13	19	17	16	17	
30.05.	17	22	20	20	21	16
09.06.	19	22	20	21	22	19
29.06.	13	18	16	16	17	18
09.07.	11	14	11	11	12	8
19.07.	11	15	12	10	11	8
29.07.	11	17	12	9	11	8

yöt pimenevät ja lamput alkavat vetää ja runsaimmat lajit (*Eulithis populata*, *Entephria caesiata* ja *Epirrita autumnata*) lentävät. Paras lento oli kuitenkin juhannuksen seuduilla, jolloin lajimäärä/rysä/yö on samaa luokkaa (4—7) kuin elokuun alussa, vaikka rysän teho yksilömäärällä mitattuna on vain noin kymmenesosa.

Lopuksi eräs merkittävä havainto. Kesäkuu 1982 oli Lapissa katastrofaalisen kylmä. Sen jälkeen en ole kotonani Rovaniemellä enkä muualakaan Lapissa nähnyt nokkosperhosta (*A. urticae*). Aikaisemmin lajia näki päivittäin alku- ja sydänkesällä. Säällä tuntuu olevan ratkaiseva vaikutus perhosiin Lapissa.

Värmeförhållandena och fjärilarnas fenologi i Lappland 1984

Värmeförhållandena var mycket exceptionella i Lappland sommaren 1984 genom att den absolut sett varmaste perioden inföll i slutet av maj och första veckan i juni. Temperaturerna höll sig då 8—12° över det normala. Under andra veckan i juni återgick vädret till det normala men varnade åter för en tid invid midsommaren. Kallast var det relativt sett i början av juli varefter ännu två varma veckor registrerades i början av augusti. Bild 1 anger medeltemperaturer för femdygnsperioder för år 1984 och 30 års medelvärde på Muonio väderleksstation (dagarna numrerade från årets början och staplarna anger fångat antal storfjärilar/fälla/natt).

I tabellen anges för olika datum (20.05. osv) samt ort (Kemi osv) avvikelser i den effektiva värmsumman jämfört med normalt på respektive lappländska väderleksobservationsstationer. I början av juni var således värmsumman upp till tre veckor före det normala, men denna nedgick till slutet av juli till en—två veckor. Varmast var det i Kuusamo och kyligast i längst norrut och i nordost. Korrelationen mellan väderleken och fjärilarnas flygning är dock ännu outhärdad.

Förf. hade tre 500 W ljusfällor i Pallasjärvi i Kittilä för tredje året i följd. Insamlingstiden var 17.05.—07.10. och materialet bearbetat till hälften av augusti i skrivande stund. Trots värmen i maj kom det s.g.s. intet till ljus, uppenbarligen p.g.a. klara nätter. Bästa flygningen inföll oväntat nog vid midsommar men fällornas effektivitet var givetvis bäst vid slutet av augusti — början av september då nätterna blivit mörkare men fångsten dominerades av allmänna arter som *E. populata*, *E. caesiata* och *E. autumnata*.

Efter den katastrofalt kalla sommaren 1982 har förf. icke i Rovaniemi eller annorstädes i Lappland sett en enda nässelfjäril (*A. urticae*), vilken tidigare visat sig s.g.s. dagligen.

LAPIN SUURPERHOSISTA KESÄLLÄ 1984

Sakari Nenye

Poikkeuskesä! Osa perhosista lensi liian aikaisin ja eri paikoilla kerätiin hyvin epätasaisesti vaikka suhteellisen paljon väkeä oli Lapissa käytyinkin keräilemässä.

Kokousta varten ei oltu sovittu kenenkään tekevän yhteenvetoa Lapin keräilystä. Epäkiitolliseksi tehtäväkseni tulin luvanneeksi tämän lyhyen yhteenvedon kirjoittamisen.

Taulukko 1. Kesältä 1984 Lapista havaintoja luovuttaneet keräilijät, keräilypaikat ja -ajat.

Hannu Saarenmaa	Kittilä	rysätuloksia lähes koko kesältä
Sakari Nenye	Inari, Kuusamo	12.06.—10.07.
Ilmari Mäkisalo	Kittilä	16.06.—19.07.
P. Vainio	Enontekiö	16.06.
Ari & Arto Tervonen	Kuusamo—Utsjoki, Enontekiö—Kittilä	24.06.—08.07.
Markku Liljeblad	Kuusamo, Inari, Kilpisjärvi, Utsjoki	25.06.—24.07.
T. & K. Nupponen	Kuusamo, Sodankylä, Inari	26.06.—05.07.
Seppo Repo	Kilpisjärvi	29.06.—11.07.
Harri Jalava	Kilpisjärvi, Muonio, Kittilä	30.06.—11.07.
Kimmo Silvonen	Muonio, Kilpisjärvi	02.—11.07.
Kai Saloranta	Kilpisjärvi, Muonio	02.—11.07.
Kosti Vakkala	Kilpisjärvi	02.—04.07.
Seppo Martinsaari	Kolari, Enontekiö	03.—06.07.
Kale Nurmi	Muonio, Kilpisjärvi	04.—11.07.
Markku Savela	Muonio, Kilpisjärvi	07.—16.07.
Harri Pitkäranta	Kilpisjärvi	09.07.
Kari Vaalamo	Kilpisjärvi, Muonio	09.—12.07.
Erkki & Leena Laasonen	Inari	09.07.—04.08.
Martti Raekunnas	Inari	10.—15.07.
Ahola, Kohonen & Rietz	Muonio, Kilpisjärvi, Utsjoki, Inari	13.—18.07.
Lauri Luukkonen & Mikael Sinervirta	Kuusamo, Inari	21.—29.07.
Jaakko Karvonen, Jorma Kyrki & Timo Ranki	Muonio, Kilpisjärvi	23.—27.07.

Taulukko 2. Poimintoja Lapin perhoshavainnoista kesältä 1984.

”Päiväperhoset”

<i>H. comma</i>	8	Anjalonji 09.—10.07.
<i>P. glandon</i>	+	Runsas Saanalla
<i>C. improba</i>	—	Ei havaintoja?
<i>E. embla</i>	—	Aikainen, vähän havaintoja, levinneisyys ja lentovuodet selvitystä kaipaavia

”Kiitäjät ja kehrääjät”

<i>H. gallii</i>	2	Kittilä 21.06. (1) ja Kuusamo 29.07. (1)
<i>S. lunigera</i>	3	Valolta Kittilästä, 04.06. ensimmäinen! Lisäksi kotelolöytöjä.

”Yökköset”

<i>X. lankialai</i>	0	Ei havaintoja, aikainen laji
<i>X. gelida</i>	++	Kesäkuussa Keski-Lapissa runsas, myös Muoniosta. Ensimmäiset lennossa jo 12.06.!!
* <i>X. borealis</i>	+	2 + useita näköhavaintoja Pohjois-Kittilästä. Uusi paikka! Ensimmäiset lennossa jo 19.06.!!
<i>X. laetabilis</i>	++	Runsas Länsi-Lapissa, 21.06. ensimmäiset.
<i>X. distensa</i>	+	Useita Länsi-Lapista, 2 Kuusamosta (väärä vuosi!).
<i>X. speciosa</i>	+	Runsas lännessä, 9 Kuusamosta (väärä vuosi!)
<i>X. rhaetica</i>	2	Kuusamosta (väärä vuosi!), myös Muoniosta 2
<i>X. tecta</i>	++	Runsas lännessä
<i>X. alpicola</i>	++	Runsas lännessä
<i>E. occultus</i>	+	Uusia levinneisyshavaintoja
* <i>A. lamuta</i>	0	Kuusamossa ilmeisesti vain parittomina vuosina
<i>cordigera</i>	—	Poikkeuksellisen vähän
<i>A. bohemani</i>	+	Useita Keski-Lapista, ensimmäinen jo 13.06.!
* <i>H. skraelingia</i>	0	Ei taaskaan yhtään
* <i>P. conspicua</i>	++	Useita kymmeniä, Raekunnas/erillistedonanto; 1 Utsjoki, uusi pitäjälle!
<i>S. heliophila</i>	++	Massoittain kesäkuussa, myöhemmin vähemmän
* <i>A. maillardi</i>	5+?	Kuusamo 22.—29.07.
* <i>S. diasema</i>	++	Ennätysvuosi!! Useita kymmeniä Muoniosta 10.—14.07.
<i>S. parilis</i>	+	Muutamia
<i>S. libatrix</i>	1	Inarista, uusi paikka, 22.06.

”Mittarit”

<i>E. nobiliaria</i>	—	Ei havaintoja
<i>E. flavicinctata</i>	+	Muutamia, Anjalonji

”Arctiidit ja vanhat pikkuryhmät”

<i>C. quenseli</i>	1	16.06.!! Enontekiöltä
<i>P. lapponica</i>	+	Vain muutamia, aikaisuudesta johtuen?
* <i>H. alpina</i>	0	Aikainen laji, lienee lentänyt jo toukokuussa
<i>H. fusconebulosus</i>	+	Useita Muoniosta
* <i>fuscoargenteus</i>	0	Ei ilmeisesti kukaan ollut etsimässä

Kuten ennenkin on täytetyissä lomakkeissa paljon sellaista levinneisyystietoa, joka ansaitsisi perusteellisemmän penkomisen. Uusia UTM-ruutuhavaintoja on paljon. Pelkästään Laasosen havaintoina 13 uutta ruutuhavaintoa makroissa ja 17 mikroissa.

Säistä

Kokouksessa Hannu Saarenmaa ja Kari Ahti esittivät hyvän katsauksen Lapin säihin. Lyhennelmä Saarenmaan esityksestä on sivulla 73.

Kevät oli koko Lapissa poikkeuksellisen aikainen ja lämmin. Kesäkuun alkupuolella oli lämpösumma jo kolmisen viikkoa edellä normaalia. Kesäkuun puolivälissä ennen juhannusta oli hyviä perhossäitä, joskin mikroille liian tuulisia. Keräilyn normaalina aloitusaikana — heinäkuun alussa — oli viileää, osittain jopa todella kylmää. Heinäkuun puolivälistä kesän loppuun säät olivat jossain määrin parempia.

Keräilystä

Lomake- tai muussa muodossa olivat havaintoja luovuttaneet Taulukossa 1 Lappiintulojärjestyksessä luetellut keräilijät. Kesän varsinaiseksi ongelmaksi muodostui se, että touko—kesäkuun huippusäillä **ei kukaan keräilijä ollut havaitsemassa mitä silloin olisi lentänyt!** Kesäkuultakin on vain joitakin satunnaisia havaintoja oman Keski-Lapin jatkuvan havaintosarjani lisäksi.

Muutamia poimintoja tuloksista

Taulukossa 2 olen esittänyt yhteenvedon tärkeimmistä havainnoista. Tähdellä olen merkinnyt kaikki Lapin ”pisteensä pitäneet” hyvät lajit. Näistä lajeista olen listannut myös kaikki nollatulokset.

Päiväperhoshavainnot tältä vuodelta ovat erityisen niukkoja ja harhaanjohtavia, koska osa päiväperhosista todennäköisesti lensi touko—kesäkuussa ennen keräilijöiden saapumista ja toisaalta kesä—heinäkuussa olivat säät pilvisiä, tuulisia ja sateisia.

Lapplands storfjärilar sommaren 1984

På grund av det exceptionella vädret med toppvärme i maj—juni torde en stor del tidiga arter ha flugit ut innan de första samlarna hann till Lappland börjande från 12.06. (Se Tabell 1). Detta torde gälla bl.a. *X. lankialai*, *H. alpina* och möjligen *P. lapponica*, se Tabell 2. På grund av den varma våren och försommaren var årets värmesumma redan i medlet av juni tre veckor före det normala. Under senare halvan av juni rådde intill midsommaren gynnsamt men tämligen blåsig insamlingsväder medan det under normal insamlingsstid i början av juli var kyligt. Efter medlet av juli inföll åter någorlunda tjänligt väder.

Nattfångsten var allmänt taget bättre då även dagfjärilarna till stor del flugit ut i maj—juni och väderleken i slutet av juni och juli i allmänhet var molnig.

Insamlingsaktiviteten var lokalt väldigt ojämn men mängder med nya iakttagelser för UTM-rutor registrerades fastän resultaten är på hälft.

Valle myyty jo!

Vallen kirjat on myyty Suomen Perhostutkijain Seuran kirjastoon hintaan 900,—. Kiitän yllättävän runsaasta kiinnostuksesta.

E. M. Laasonen

Päiväperhoskirjan ryhmätilaus

Kirjan ”The Butterflies of Scandinavia in Nature” yhteistilauksen kirjat ovat saapuneet. Kirjat pyydetään lunastamaan kuukausikokousten yhteydessä mahdollisimman pian tai sopimaan muusta toimitustavasta puhelimitse (90-689 242). Vielä ehtii kirjan saada ilman aiempaa tilaus-takin, jos otat nopeasti yhteyttä (vrt. Baptria 2/84 s. 50).

Magnus Landtman

HYÖNTEISET 85

Suomen Hyönteistieteellinen Seura (täyttää 50 vuotta) ja Suomen Perhostutkijain Seura (täyttää 30 vuotta) järjestävät yhteisen

juhlanäyttelyn

12.—21.4.1985

Vientitalossa, Eteläesplanadi 8, Helsinki.

Näyttelyyn voivat seuran jäsenet tarjota edustavia kokoelmalaatikoita. Ehdotuksia ottavat vastaan Sakari Kerppola (Hiihtomäentie 44 A 6, 00800 Helsinki, puh. 90-781 040) ja Leif Löfgren (Lukupurontie 2 D 7, 02200 Espoo, puh. 90-880 261). Tiedotus- ja mainosasioista vastaavat Kari Vaalamo (Nuottatie 5 B 3, 02230 Espoo, puh. 90-880 590) ja Armas Järvelä (Leikkikuja 3 A 5, 00940 Helsinki, puh. 90-305 530). Näyttelyä koskeviin kysymyksiin voi saada vastauksen myös Kalle Wettenhovilta (Paneliantie 13, 00940 Helsinki, puh. 90-302 411).

Erityistoivomus: Arpajaisvoitoiksi sopivia kauniita perhosia (ja muitakin hyönteisiä) otetaan mielellään vastaan (mieluiten levitettyinä) esim. kokousten yhteydessä. Arpajaiset olivat viisi vuotta sitten näyttelyn ehdottomia vetonumeroita, joten nyt toivomme saavamme lahjoituksia voitoiksi mahdollisimman monelta jäseneltä etteivät voitot lopuisi kesken kuten viimeksi kävi.

Näyttelytoimikunta

TIEDONANTOJA — MEDDELANDEN

Colias hyale (L.). EH: Lahti 676:42, 31.07.1984, 1 ex., T. Sinkkonen leg.; A: Lumparland, 08.08.1984, 1 ♂, A. & A. Tervonen, K. Saloranta & K. Vaalamo leg.

Nymphalis xanthomelas (D. & S.) tai *polychloros* (L.). U: Porvoon mlk Åminsby 669:41, 02.06.1984, 1 ex., näköhavainto, T. Suomalainen.

Habrosyne pyritoides (Hfn.). U: Hanko, 23.06.1984, 1 ♂, H. Pitkäranta leg.; U: Porvoon mlk Sandö 6678:445, 24.—28.06.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; U: Tvärminne 664:28, 01.—07.07.1984, 1 ex., A. Järvelä & K. Wettenhovi leg. ja 08.—14.07.1984, 1 ex., K. Helomaa, A. Järvelä & K. Wettenhovi leg.; U: Hankoniemi 664:28, 14.07.1984, 1 ♂, P. Pakkanen & M. Sinervirta leg.; U: Hanko 664:27, 16.07.1984, 1 ♂, T. & K. Nupponen leg.

Archiearis notha (Hb.). U: Espoo 668:37, 21.—30.04.1984, 1 ♂ 11 ♀♀, Ch. Hublin leg.; U: Espoo, 23.04.1984, 1 ♂ 1 ♀, 01.05.1984, 2 ♀♀, 13.05.1984, 1 ♀, L. Löfgren leg.; U: Espoo 668:37, 14.05.1984, 1 ♀, A. Järvelä leg.

Orthonama obstipata (F.). U: Porvoon mlk Sandö 6678:445, 22.—28.09.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.

Xanthorhoe biriviata (Bkh.). V: Houtskär, 24.05.1984, 1 ex., H. Bruun leg.; EP: Kauhajoki 693:25, 11.06.1984, 1 ex., M. Saarikoski leg., maakunnalle uusi laji.

Horisme vitalbata (D. & S.). U: Tvärminne 664:28, 01.—07.07.1984, 1 ♂, K. Helomaa, A. Järvelä & K. Wettenhovi leg.

Chesias legatella (D. & S.). EK: Virolahti kk 671:53, 01.—08.10.1984, 1 ♂, L. Luukkonen leg., maakunnalle uusi laji.

Discoloxia blomeri (Curt.). U: Helsinki Laajasalo 6673:392, 27.—31.05.1984, 1 ex., 28.06.—01.07.1984, 1 ex. ja U: Pernaja Rabbas 6682:441, 10.—14.06.1984, 1 ex., 25.—27.06.1984, 1 ex., 01.07.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; U: Sipoo Hangelby 668:41, 12.—14.06.1984, 1 ex., 24.—25.06.1984, 1 ex., V. Lepistö leg.; U: Helsinki Vuosaari, 25.06.—06.07.1984, 4 ♂♂, E. Laasonen & C-E. Lindfors leg.; U: Siuntio Andby 6683:350, 24.06.—23.07.1984, 7 ♂♂, L. Löfgren leg., EH: Luopioinen 680:38, 08.07.1984, 1 ♂, R. Martikainen & I. Seuranen leg.

Ennomos alniarius (L.). EH: Lahti 676:42, 08.—10.09.1984, 4 exx., J. Kuusinen leg.

Ourapteryx sambucaria (L.). EK: Virolahti Virojoki 671:54, 03.—11.07.1984, 1 ♂, L. Luukkonen leg.; ES: Joutseno 678:59, 12.07.1984, 1 ♂, O. Marttila leg. ES: Imatra 678:59, 14.07.1984, 1 ♂, J. Kärkäs leg.; EK: Virolahti, 19.07.1984, 1 ex., S. Nénye leg.

Phigalia pilosaria (D. & S.). ES: Joutseno 678:59, 05.05.1984, 1 ♂, O. Marttila leg.

Biston stratarius (Hfn.). V: Houtskär, 30.04.1984, 1 ♂, H. Bruun leg.; U: Pernaja Rabbas 6682:441, 05.05.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.

Peribatodes secundaria (D. & S.). A: Lemland Västeränga 6675:116, 07.08.1984, 1 ♀, 08.08.1984, 1 ♂ ja A: Eckerö Skag 6710:091, 08.08.1984, 1 ♀, B-G. Kumlander leg.; V: Houtskär, 09.08.1984, 1 ♀, H. Bruun leg.; A: Lemland 667:11, 12.08.1984, 2 ♂♂, 16.08.1984, 1 ♀, L. Luukkonen, E. Sarkkinen & M. Sinervirta leg.; A: Eckerö 670:08, 30.08.1984, 1 ex., M. Saarikoski & T. Sulin leg.

Boarmia punctinalis (Scop.). U: Helsinki 667:39, 22.—28.05.1984, 1 ♂, 03.—07.06.1984, 5 ♂♂, E. Franssila leg.; U: Helsinki Santahamina 6672:392, 28.—30.05.1984, 1 ex., 04.—06.06.1984, 1 ex., 14.—17.06.1984, 1 ex. ja U: Pernaja Rabbas 6682:441, 27.—31.05.1984, 1 ex., 03.—07.06.1984, 1 ex., 03.06.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; EK: Virolahti 6719:539, 02.—08.06.1984, 1 ♂, M. Savela leg.; U: Helsinki 667:39, 03.—11.06.1984, 1 ♂, K. Helomaa leg., U: Helsinki Vallisaari 667:38, 31.05.—05.06.1984, 2 ♂♂, P. Somerma, P. Koskinen & I. Jalas leg.

Ectropis consorata (Hb.). U: Helsinki, 15.05.1983 alkaen n. 40 exx., K. Savonius & Ch. Hublin leg.; U: Helsinki, 15.05.1984 alkaen 14 ♂♂ 11 ♀♀, Ch. Hublin leg.; U: Helsinki 667:39, 05.—14.05.1984, 1 ♂, E. Franssila leg.; U: Pernaja Rabbas 6682:441, 18.05.1984, 1 ex., 01.06.1984, 1 ex. ja U: Porvoon mlk Bastö 6680:446, 09.06.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; U: Helsinki 667:39, 26.05.—02.06.1984, 1 ♂, K. Helomaa leg.

Campaea margaritata (L.). V: Houtskär, 13.07.1984, 14.07.1984, 16.07.1984, 2 ♂♂ 1 ♀, H. Bruun leg., V: Rymättylä Pakinainen, 29.06.1984, 1 ex., 02.07.1984, 1 ex., A. Saarni leg.

Calliteara pudibunda (L.). U: Helsinki Vallisaari 667:38, 06.—11.06.1984, 1 ♂, P. Somera, P. Koskinen & I. Jalas leg., lienee ensimmäinen yksilö pitkään aikaan Helsingin alueelta.

Pelosia muscerda (Hfn.). EK: Virolahti, 16.07.1984, 1 ex., 20.07.1984, 1 ex., 23.07.1984, 1 ex., S. Nenye leg.; EK: Virolahti 671:53, 20.—31.07.1984, 1 ♂ ja EK: Virolahti 671:54, 20.—31.07.1984, 1 ♀, E. & L. Laasonen & C-E. Lindfors leg.; EK: Virolahti Virojoki 6719:539, 30.06.—18.07.1984, 1 ♂, M. Savela leg.; U: Porvoon mlk Bastö 6680:446, 31.07.—03.08.1984, 1 ex. ja U: Pernaja Rabbas 6682:441, 05.—10.08.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; U: Helsinki Vallisaari 667:38, 02.—09.08.1984, 1 ♀, P. Koskinen, I. Jalas & P. Somerma leg. V: Hiittinen, 06.08.1984, 1 ♂ 2 ♀♀, L. Luukkonen & E. Sarkkinen leg.

Eilema soroculum (Hfn.). U: Helsinki 667:39, 22.—28.05.1984, 1 ♀, E. Franssila leg.; U: Tammisaari Gullö, 25.—27.05.1984, 1 ♀, K. Mikkola leg.; U: Pernaja Rabbas 6682:441, 03.—07.06.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; U: Vantaa 668:39, 02.—03.06.1984, 1 ♀, J. Wettenhovi & P. Koskinen leg.

Eilema griseolum (Hb.). EK: Virolahti, 20.07.1984, 2 exx., 21.07.1984, 1 ex., S. Nenye leg.

Lithosia quadra (L.). A: Lemland Västeränga 6675:116, 08.08.1984, 1 ♂, B-G. Kumlander leg.

Spilosoma urticae (Esp.). EK: Virolahti 671:53, 03.—09.06.1984, 1 ♂, L. Löfgren, J. Svahn & H. Attila leg.

Callimorpha dominula (L.). U: Porvoon mlk Tirmo 6682:438, 25.06.1984, 1 ex., S. Landtman leg.; U: Helsinki 667:39, 23.06.—01.07.1984, 1 ♀, K. Helomaa leg.

Agrotis segetum (D. & S.). U: Porvoon mlk Sandö 6678:445, 24.—28.06.1984, 1 ♀, 16.—22.09.1984, 1 ♂ ja U: Porvoon mlk Flottskär 6678:444, 08.—15.09.1984, 1 ♂, B-G. Kumlander leg.; EK: Hamina 671:51, 14.—17.09.1984, 1 ex., J. Kaitila, L. Luukkonen & L. Löfgren leg.

Ochropleura fennica (Tausch.). U: Helsinki Laajasalo 6673:392, 17.—18.08.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; U: Helsinki 667:39, 15.—22.08.1984, 1 ♂, Ch. Hublin leg.; EK: Virolahti 671:54, 23.08.—07.09.1984, 1 ♂, E. & L. Laasonen & C-E. Lindfors leg.

Noctua orbona (Hfn.). V: Houtskär, 21.08.1984, 1 ex., 28.08.1984, 1 ex., H. Bruun leg.

Noctua chardinyi (B.). EH: Tuulos Oksjärvi Taipale 678:38, 05.08.1984, 1 ex., J. & J. Terhivuo leg.

Spaelotis suecica (Aur.). ES: Imatra 678:59, 31.07.1984, 1 ♀, J. Kärkäs leg.

Paradiarsia punicea (Hb.). U: Helsinki 667:39, 16.—22.06.1984, 1 ♂, Ch. Hublin leg.; ES: Kerimäki 687:60, 16.06.—13.07.1984, 14 ♂♂ 1 ♀, 14.—19.07.1984, 3 ♂♂, J. Makkonen leg.

Xestia sincera (H.S.). ES: Joutseno 677:59, 09.—10.07.1984, 1 ♂, O. Marttila leg.

Xestia collina (B.). U: Sipoo 668:49, 28.05.—01.06.1984, 1 ♂, S. Kerpola & E. Sarkkinen leg.

Mythimna turca (L.). V: Dragsfjärd, 23.—28.06.1984, 1 ♀, A. & A. Tervonen, O. Hytönen, K. Saloranta & K. Vaalamo leg.; EK: Virolahti Virojoki 671:54, 18.07.1984, 1 ♀, L. Luukkonen leg.; U: Espoo Mankkaa 6678:376, 21.07.1984, 1 ♂ ja EK: Kotka 668:51, 24.07.1984, 1 ♀, K. Silvonen leg.

Blepharita amica (Tr.). EH: Hollola Messilä 676:42, 02.09.1984, 1 ♂, J. Kuusinen leg.; U: Helsinki 667:39, 08.—15.09.1984, 1 ♀, Ch. Hublin leg.

Agrochola circellaris (Hfn.). KemL: Pallasjärvi 755:38, 05.09.—03.10.1983, 1 ♂, H. Saarenmaa & E. Laasonen leg., maakunnalle uusi laji. Pohjoisin havainto.

Xanthia aurago (D. & S.). A: Lemland 667:11, 17.08.1984, 1 ♂, M. Sinervirta leg.; A: Föglö 668:14, 06.10.1984, 1 ♀, M. Sinervirta & L. Luukkonen leg.; V: Houtskär, 15.09.1984, 1 ♀, H. Bruun leg.

Xanthia aurago (D. & S.) - *fucata*. A: Lemland 667:11, 16.09.1984, 2 ♀♀, M. Sinervirta leg.

Acronicta cuspis (Hb.). U: Pernaa Rabbas 6682:441, 03.—07.06.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; EK: Virolahti 671:53, 05.—15.06.1984, 1 ♀, 15.—27.06.1984, 1 ♀, E. Laasonen & C-E. Lindfors leg.; U: Porvoon mlk Bastö 6680:446, 16.—20.06.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.; ES: Joutseno 677:59, 09.—10.07.1984, 1 ♂, O. Marttila leg.

Acronicta strigosa (D. & S.). U: Porvoon mlk Bastö 6680:446, 03.—08.06.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.

Cryphia raptricula (D. & S.). EH: Nastola Uusikylä 676:44, 10.08.1984, 1 ♀, J. Kuusinen leg.

Phlogophora meticulosa (L.). U: Helsinki Santahamina 667:38, 13.—28.09.1984, 1 ♂, S. Kerppola leg.

Cosmia pyralina (D. & S.). EK: Hamina, 19.—24.08.1984, 1 ♂, J. Kaitila, L. Luukkonen & L. Löfgren leg. U: Helsinki, Vallisaari 667:38, 02.—09.08.1984, 1 ♂, P. Somerma, P. Koskinen & I. Jalas leg.

Actinotia hyperici (D. & S.). V: Houtskär, 24.05.1984, 1 ♂, H. Bruun leg.

Apamea lithoxylea (D. & S.). EK: Kotka 668:51, 22.07.1984, 2 ♀♀, 24.07.1984, 1 ♂, K. Silvonen leg.

Apamea scolopacina (Esp.). A: Lemland 667:12, 19.07.1984, 1 ex., J. Jokinen leg. ja 24.—27.07.1984, 34 ♂♂ 12 ♀♀, T. & K. Nupponen leg., maakunnalle uusi laji; U: Helsinki 667:38, 667:39, 667:84, U: Kirkkonummi 665:35, 666:36; U: Tammisaari 664:31; U: Porvoon mlk 668:44; U: Sipoo 668:41; EK: Virolahti 671:53, 671:54.; yhteensä 83 exx., 19.07.—22.08.1984, useat keräilijät.

Mesapamea secalella (Remm). EK: Kotka 668:51, 22.07.1984, 2 ♂♂, K. Silvonen leg., maakunnalle uusi laji.

Photedes brevilinea (Fenn). U: Tvärminne 664:28, 05.—10.08.1984, 1 ♂, A. Järvelä, K. Helomaa & K. Wettenhovi leg.

Hydraecia ultima Holst. EK: Virolahti 671:53, 01.—11.08.1984, 2 ♂♂, E. Laasonen & C-E. Lindfors leg.

Hydraecia petasitis Dbld. U: Sipoo Västerskog 668:40, 28.08.—03.09.1978, 1 ♂, J. Airisto leg.

Phragmatiphila nexa (Hb.). ES: Joutseno 677:59, 26.—29.08.1984, 1 ♂, O. Marttila leg., maakunnalle uusi laji; U: Kirkkonummi 666:36, 21.09.—04.10.1984, 1 ♂, M. Sinervirta & P. Pakkanen leg.

Sedina buettneri (Hering). U: Sipoo Hangelby 668:41, 08.09.1984, 1 ex., V. Lepistö leg.; U: Helsinki Vuosaari 667:39, 08.—14.09.1984, 1 ♀, H. Holmberg & K. Wettenhovi leg.; V: Parainen 669:23, 08.—21.09.1984, 1 ♂, L. Ekholm & R. Teriaho leg.

Elaphria venustula (Hb.). EK: Virolahti 671:53, 15.—27.06.1984, 1 ♂, 27.06.—10.07.1984, 1 ♂, E. & L. Laasonen & C-E. Lindfors leg.; EK: Virolahti 671:53, 03.—09.06.1984, 2 ♂♂, 22.—25.06.1984, 1 ♂, 01.—03.07.1984, 1 ♂, H. Attila, L. Löfgren & J. Svahn leg.; EK: Virolahti kk 671:53, 03.—11.07.1984, 1 ♂, L. Luukkonen leg.

Pyrrhia umbra (Hfn.). EK: Virolahti kk 671:537, 25.—27.05.1984, 1 ♀, P. & J-P. Kaitila leg.; ES: Joutseno 677:59, 30.—31.07.1984, 1 ♂, O. Marttila leg.

Pyrrhia exprimens (Wlk.). EK: Virolahti, 08.—10.08.1984, 1 ex., S. Nénye leg., maakunnalle uusi laji.

Deltote bankiana (Fabr.). EK: Virolahti 671:53, 27.06.1984, 1 ♂, H. Attila, L. Löfgren & J. Svahn leg.

Nycteola revayana (Scop.). V: Turku Ruissalo, 19.05.1984, 2 ♀♀, H. Holmberg & M. Sinervirta leg.; A: Lemland 667:11, 12.08.1984, 1 ♂, L. Luukkonen leg.; A: Lemland 667:11, 28.08.1984, 1 ex., M. Saarikoski & T. Sulin leg.

Nycteola asiatica (Krul.). U: Helsinki 667:39, 10.—22.09.1984, 1 ♀ ja U: Kirkkonummi 665:35, 01.—06.10.1984, 1 ♀, K. Helomaa leg.; U: Porvoo mlk 6704:432, 26.09.—02.10.1984, 1 ex., M. Landtman leg.; EK: Virolahti 671:53, 23.09.—06.10.1984, 1 ♀, H. Attila, L. Löfgren & J. Svahn leg.

Earias clorana (L.). EK: Virolahti 671:53, 06.—15.06.1984, 1 ♀, E. & L. Laasonen & C-E. Lindfors leg.

Bena prasinana (L.). A: Lemland 667:11, 15.—27.07.1984, 20 exx., J. Jokinen leg.; A: Lemland 667:11, 24.—25.07.1984, 21 exx., T. Flykt, T. Pylvänäinen, M. Saarikoski & T. Sulin leg.; A: Lemland 667:11, 28.07.1984, 3 ♀♀, T. & K. Nupponen leg.

Panthea coenobita (Esp.). U: Helsinki Vuosaari, 07.—14.07.1984, 1 ♂, E. Laasonen & C-E. Lindfors leg.

Autographa macrogamma (Ev.). A: Finström Husö, 27.07.1984, 1 ♂, H. Bruun & R. Teriaho leg., maakunnalle uusi laji.

Autographa mandarina (Freyer). U: Sipoo 6684:417, 08.08.1984, 1 ex., M. Landtman leg.; V: Hiittinen, 07.08.1984, L. Luukkonen & E. Sarkkinen leg.; V: Houtskär, 22.08.1984, 1 ♂, H. Bruun leg.; EK: Virolahti, 19.—24.08.1984, 1 ex., S. Nenye leg.; St: Pori 684:20, 14.08.1984, 1 ex., J. Airisto leg., pohjoisin ja luoteisin havainto.

Autographa excelsa (Kretsch.). U: Sipoo 668:41, EK: Virolahti 671:53, EK: Virolahti 671:54, ES: Joutseno 677:59, ES: Joutseno 678:59, 30.06.—11.08.1984, 23 exx., useat keräilijät.

Catocala sponsa (L.). U: Helsinki 667:39, 06.—11.08.1984, 1 ♂, K. Helomaa leg.; U: Helsinki Santahamina 667:38, 06.—11.08.1984, 1 ♀, S. Kerppola leg.; U: Porvoo mlk Sandö 6678:445, 19.—24.08.1984, 1 ex., B-G. Kumlander leg.

Ephesia fulminea (Scop.). EK: Virolahti 671:53, 23.08.—07.09.1984, 1 ♂, E. & L. Laasonen & C-E. Lindfors leg.; EK: Virolahti kk 671:53, 04.—09.08.1984, 1 ♂ ja EK: Virolahti Hämeenkylä 671:54, 04.—09.08.1984, 1 ♀, L. Luukkonen leg.

Herminia tarsicrinalis (Knoch). EH: Lahti Kilpiäinen 6769:428, 13.—26.09.1984, J. Mattila leg.

MITTARIKIRJA

Koska Tanskassa ilmestyy näihin aikoihin Peder Skoun kirjoittama mittarikirja, jäsenistölle huomautetaan, että **täsmälleen samat värikuvataulut ilmestyvät myöhemmin suomalaisessa mittarikirjassa**. Koska meidän kirjamme on tekstiltään laajempi, se ilmestyy kahtena osana, joista ensimmäisen teksti on valmistumassa. Erona tanskalaiseen kirjaan tulee olemaan se, että suomalaisen kirjaan tulee värikuvataulu ja teksti 19:stä vain Baltiasta tavatusta lajista. Kirjamme ennakkotilausehdot julkistetaan lähiaikoina.

TULEVIA KOKOUKSIA

Kokouspaikka ja -aika

Helsingin yliopiston eläinmuseon suuri luentosali (P. Rautatiekatu 13, 00100 Helsinki), klo 18.30 alkaen.

Tammikuu. 16.01.1985. Jukka Jalava: British Museumin perhosiin tutustumassa Erkki M. Laasonen: Huippuvuorten perhoset ja Esko Suomalainen: *Lycia hanoviensis*, levinneisyys ja tunnistaminen.

Helmikuu. 13.02.1985. Ch. Hublin ja O. Peltonen: *Eilema cereolum*-parveilusta. Mikrotiedonantokokous.

Maaliskuu. 27.03.1985. Yhteiskokous Suomen Hyönteistieteellisen Seuran ja Helsingin Hyönteistieteellisen Yhdistyksen kanssa. Studienrat W. Heinicke: Die Veränderungen der Noctuidenfauna auf dem Gebiete der heutigen DDR von 1862—1984.

Huhtikuu. 10.04.1985. Rauno Väisänen: Perhosten suojele Suomessa ja muualla. Säätömääräinen **kevätkokous**, jossa käsitellään sääntöjen määräämät asiat (vuoden 1984 toiminta- ja talouskertomukset, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto sekä vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle).

Toukokuu. 08.05.1985. Kokous pidetään joko Tampereella tai Lahdesa (ilmoitetaan tarkemmin myöhemmin). Päivö Somerma: *Conistra vaciniin* polymorfismi. Muu ohjelma ilmoitetaan myöhemmin.

Syyskuu. 18.09.1985. Lapin havainnot kesältä 1985 alustuksineen.

Lokakuu. 09.10.1985. Tiedonantokokous (makrot).

Marraskuu. 13.11.1985. Yhteiskokous. Katsaukset sähähän, vaelluksiin ja perhosfaunoihin kesällä 1985.

Joulukuu. 11.12.1985. Säätömääräinen **syyskokous**. Esitelmän aihe ilmoitetaan myöhemmin.

Nuorisajaoston kokouksia:

Tammikuu. 09.01.1985. Kauri Mikkola: Siperian kuvia

Helmikuu. 06.02.1985. Rauno Väisänen: Perhosten uhanalaisuus ja luonnonsuojelu

Maaliskuu. 06.03.1985. Christer Hublin: Pohjois-Savon perhosista

Huhtikuu. 03.04.1985. Sakari Nenyé: Lapin perhosista.

Baptrian ilmestyminen

n:o	arvioitu ilmestymisaika	aineiston jättöaika
4/84	n. 31.12.1984	14.11.1984
1/85	n. 28.02.1985	16.01.1985
2/85	n. 31.05.1985	10.04.1985

KERÄILYTARVIKKEIDEN VÄLITYS

Hyönteisneulat n:o 00—5	100 kpl 11,— tai 1000 kpl	105,—
Mikroneulat n:o 010, 015 ja 020	500 kpl pussi	25,—
Etikettineuloja n:o 801	500 kpl	23,—
Lamppuja: elohopealamppu 50 W		40,—
elohopealamppu 80 W		40,—
elohopealamppu 125 W		50,—
kuristimet elohopealamppuihin 50 W tai 80 W á 40,—;		55,—
kuristimet elohopealamppuihin 125 W		65,—
sekavalolamppu 160 W, kirkas		70,—
sekavalolamppu 500 W		120,—
lampunkanta (posl., normaalikoko) E 27		21,—
lampunkanta (posl., goljatkoko, 500 W) E 40		40,—
Kellokytkin		85,—
Atulat, suorakärkiset, terävät		40,—
Atulat, kulmakärkiset, tylpät		20,—
Vaihtopisteluettelo, makrot + mikrot (1984)		20,—
Vaihtopisteluettelo, kovakuoriaiset (1982)		20,—
Etikettipainos, makrot (1975)		5,—
Lajihakemisto kiertokirjeisiin 1955—1973		10,—
Catal. macrolepidopt. (1962) (muistiinpanopainos)		1,—
Enumeratio coleopterorum . . . (1979)		25,—
Enumeratio Dipterorum Fenniae (1980)		25,—
Hyönteisseurojen yhteinen jäsenluettelo (Not. Ent. 63:17—36)		3,—
Eripainoksia:		
— Zwei gynandromorphe Exemplare von <i>Lasiocampa quercus</i> L. (Osmo Heikinheimo, 1943)		5,—
— Noteworthy records of Finnish Lepidoptera 1955—1974. I. Hesperioidea, Papilionoidea, Bombycoidea and Geometroidea (E. Suomalainen, J. Kaisila & K. Mikkola, 1980)		10,—
— Lepidoptera of Utsjoki, northernmost Finland; Kevo notes 5/80 (E. Linnaluoto & S. Koponen, 1980)		10,—
— Lepidoptera of Inari Lapland, Finland; Kevo notes 6/82 (S. Koponen, E. Laasonen & E. Linnaluoto, 1982)		10,—
— The Solenobiinae species of Finland with the description of a new species (Esko Suomalainen, 1980)		10,—
T-paitoja (valkea, jossa musta <i>Baptria</i> -kuva)		30,—
aikuisten koot 48 ja 54		
Levityslautoja (koot 0—02, ks. <i>Baptria</i> 4/82 s. 115)	n.	20,—

TOIMITUSTAPA

Yllämainittuja tarvikkeita on saatavissa Eläinmuseolla varsinaisten kuukausikokousten edellä ja väliajalla sekä touko- ja syyskuun nuorisosaostion kokouksien edellä. Keräilytarvikkeiden välittäjän osoitteella (ks. II kansisivu) voivat pitkämatkalaiset tilata tarvikkeita postiennakolla toimitettavaksi. Alle 50,— markan lähetyksistä laskutetaan pientoimituslisä (paketeista 5,— ja kirjeistä 3,—). Postitse ei toimiteta lamppuja (särkymisvaara) eikä muitakaan tarvikkeita Helsingissä, Espoossa, Vantaalla tai Kauniaisissa asuville (lähettää tuttavanne asioimaan kokouksiin).



SUOMEN PERHOSET, YÖKKÖSET, 2

- Julkaisija:** Suomen Perhostutkijain Seura
Kustantaja: Otava
Toimittajat: Kauri Mikkola, Ilkka Jalas ja Sakari Neny (kuvat)
Sisältää: — lajit: *Simyra albovenosa* – *Schrankia costaestrigalis*
— lajinkuvaukset, joissa mm. piirroksia erityistunto-
merkeistä, levinneisyyskartat, yleisyys ja runsaus, elin-
ympäristö, lentoajat, pyyntitavat, kehitysasteet, talveh-
timinen, ravintokasvit
— kuvataulut
— lentoaikataulukot

Hinta seuramme välittämänä 90.-/kpl (kirjakauppahinta 179.-/kpl)
Osa 1 on loppuunmyyty!

Seuramme välittää kirjaa seuraavilla tavoilla:

Eläinmuseon ala-aulan vaatteiden vartijoiden välityksellä eläinmuseon
aukioloaikoina

kokousten edellä ja väliajoilla

postitse tilausosoitteella: Henry Holmberg, Vainiopolku 7,
00700 Helsinki 70